

Privredni razvoj – III dio: EU I STRATEGIJA RAZVOJA

Prof. dr Gordana Đurović

II EVROPSKA UNIJA - Struktura

1. EU – osnovni pokazatelji

2. Razvojna strategija 2020

2.1 Ciljevi, prioriteti i inicijative (i indikatori!)

3. Koordinacija ekonomskih politika

3.1. Pristup koordinaciji EP na nadnacionalnom nivou (prije Lisabona)

3.2. Podjela nadležnosti u vođenju politika između EK i država članica

3.3. Smjernice EP u Strategiji razvoja 2020

3.4. Novo ekonomsko upravljanje u uslovima krize

3.3.1. Instrumenti nadzora i obezbjeđenja finansijske stabilnosti

3.3.2. Evropski semestar

3.3.3. Fiskalni nadzor i nadzor makroekonomskih politika i strukturnih reformi

3.3.4. Evropski fiskalni pakt

4. Prioriteti za rast i zaposlenost

5. Ekonomska kriza: dužnička kriza i kriza povjerenja u EU

5.1. Izabrani makroekonomski indikatori

5.2. Ekonomski oporavak podstiče integracije – novi talas recesije suštinski ih odlaže

6. Refleksije ekonomskog upravljanja na države kandidate

2. Razvojna strategija Evropa 2020

- Ključni dokument koji se bavi razvojem konkurentnosti EU na svjetskoj sceni
- Prezentiran marta, a zvanično usvojen juna 2010. godine

Cilj:

- da pripremi EU ekonomiju za glavne izazove u narednoj dekadi i da
- promoviše **inovativan (brz), održiv i inkluzivan razvoj**

Izazovi koordinacije

- **EU i kriza: test jedinstva i solidarnosti, test rasta i održivosti; stabilnosti i odgovornosti**

T 3 . EVROPA 2020 – Vremenski okvir usvajanja i sprovođenja Strategije

					2010.	
Evropska komisija: Prijedlog Strategije Evropa 2020					↓	3. mart
Evropski savjet: Usvajanje generalnog pristupa i EU ciljeva						26. mart
Evropski savjet: Usvajanje Strategije Evropa 2020 i potvrda nacionalnih ciljeva; Usvajanje integriranih smjernica						juni 2010
Evropski savjet: Razmatranje izabranih tema						oktobar
Države članice: Podnošenje Programa stabilnosti/konvergencije i Nacionalnih reformskih programa						decembar
						2011.
Evropska komisija: Godišnji izvještaj o napretku, Mišljenje na Programe stabilnosti/konvergencije, Prijedlog preporuka za svaku zemlju pojedinačno					↓	
Evropski parlament: Plenarno zasjedanje i usvajanje rezolucije						februar
Evropski savjet: Procjena napretka, Usvajanje preporuka za svaku zemlju pojedinačno						mart
Države članice: Podnošenje Programa stabilnosti/konvergencije i Nacionalnih reformskih programa						
					2012.	
Iste procedure sa posebnim osvrtom na praćenje napretka i mogućeg upozorenja EK...						
2013.	2014.	2015 /srednji rok	2016.	2017.	2018.	2019.
Implementacija reformi						
2020.						

EUROPEAN COMMISSION

EUROPE 2020

Smart, sustainable and inclusive growth

“If we don’t act – Europe will loose ground”

CILJEVI RAZVOJNE STRATEGIJE EVROPA 2020

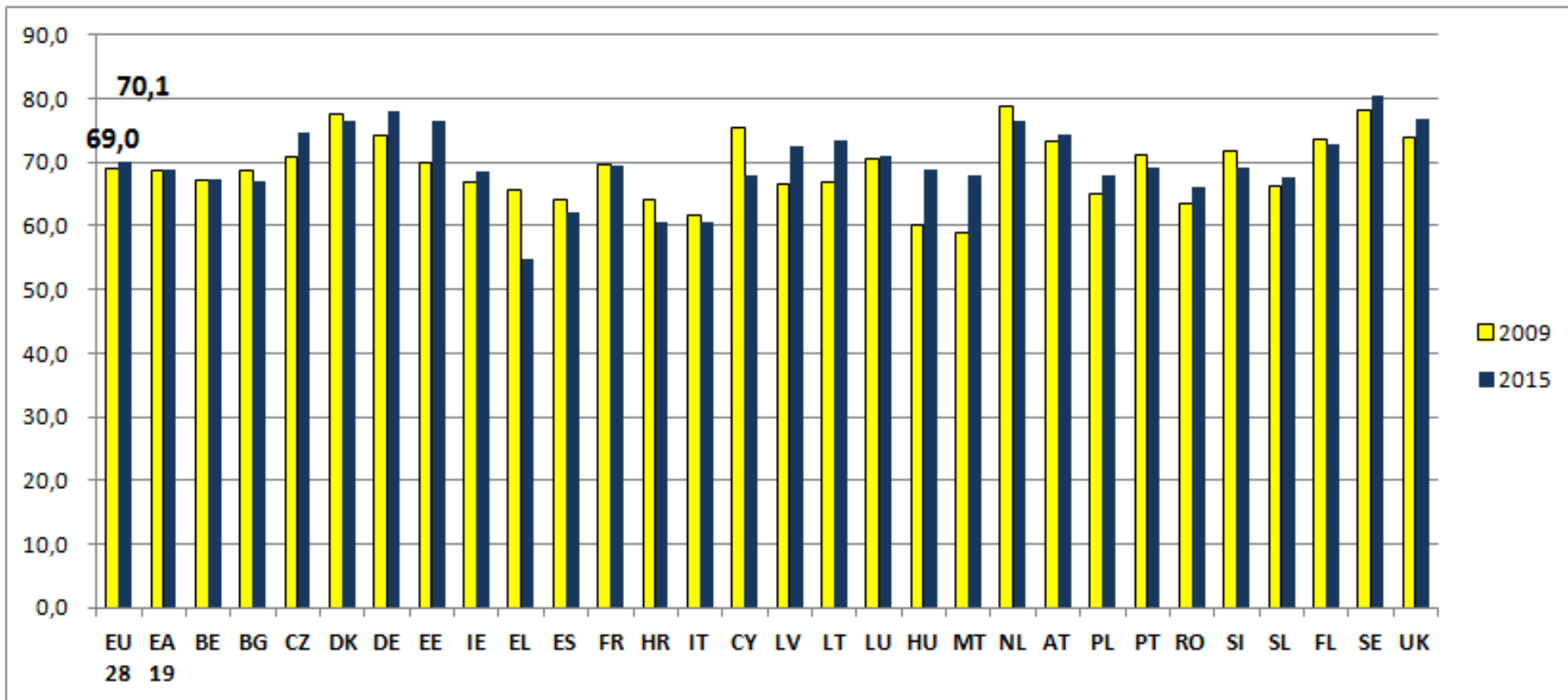
1	Rast stope zaposlenosti (20-64 godina) sa postojećih 69% na 75%	Na početku primjene strategije ova stopa u SAD i Japanu bila oko 70%.
2	Investiranje 3% BDP-a u R&D , posebno unapređenjem uslova za ulaganje u ove oblasti od strane privatnog sektora, i razvijanje novih indikatora za praćenje inovacija	R&D ulaganja u istraživanje i razvoj u EU 2009 su bila oko 2%, u SAD 2,6%, a u Japanu 3,4%
3	"20/20/20" Klimatsko - energetske ciljevi	Smanjenje emisije gasova koji stvaraju efekat staklene bašte za najmanje 20% u poređenju sa nivoom emisije zabilježenim 90-ih godina, ili za 30% u idealnim uslovima,
		povećanje udjela obnovljivih izvora energije u konačnoj energetskej potrošnji na 20%
		postizanje povećanja od 20% u oblasti energetske efikasnosti.
4	Obrazovanje – 4.1. Udio osoba koje rano napuštaju školovanje treba smanjiti na 10% , sa postojećih 15%; 4.2. povećati broj osoba (30-34) koje imaju visoko obrazovanje sa 31% na min 40%	2009 - U dobu 30-34. godine, visoko obrazovanje u SAD ima 40% stanovništva, a u Japanu čak 50%. Prema Šangajskom indeksu, svega dva evropska univerziteta su u okviru prvih 20 na svjetskoj rang listi.
5	Smanjenje siromaštva – Smanjenje broja građana EU koji žive ispod nacionalne granice siromaštva za 25%, što znači izbjavljenje 20 miliona građana iz siromaštva	Nacionalna linija siromaštva za svaku MS definisana je na nivou od 60% prosječnog raspoloživog dohotka. Prije krize oko 80 mil ljudi bilo je ispod linije siromaštva, od kojih su 19 miliona djeca. 8% zaposlenih imaju prihode ispod praga siromaštva, a posebno su ugroženi nezaposleni

		GDP rela growth rate								2015	2016	nov.2016
		2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	Employment	Unempl.	Youth unempl. 15-24
	EU	-4,5	2,0	1,7	-0,4	0,1	1,6	2,2	1,9	70,1	8,5	18,2
1	BE	-2,8	2,3	1,8	-0,1	0,2	1,7	1,5	1,2	67,2	7,8	20,7
2	BG	-5,5	0,4	1,8	0,8	0,9	1,3	3,6	3,4	67,1	7,6	22,2
3	CZ	-4,5	2,5	1,8	-1,0	-0,9	2,7	4,5	2,4	74,8	4,0	9,9
4	DK	-5,7	1,4	1,1	-0,4	0,4	1,7	1,6	1,3	76,5	6,2	13,1
5	DE	-5,1	4,0	3,3	0,7	0,4	1,6	1,7	1,9	78,0	4,1	6,7
6	EE	-14,1	2,6	9,6	3,9	2,2	2,8	1,4	1,6	76,5	6,8	12,3
7	IE	-6,4	-1,1	2,2	0,2	-0,3	8,5	26,3	5,2	68,7	7,9	16,1
8	EL	-3,1	-4,9	-7,1	-6,4	-3,9	0,4	-0,2	0,0	54,9	23,6	45,7
9	ES	-3,8	-0,2	0,1	-1,6	-1,2	1,4	3,2	3,2	62,0	19,6	43,4
10	FR	-3,1	1,7	2,0	0,0	0,2	0,6	1,3	1,2	69,5	10,1	23,6
11	HR	-6,9	-2,3	0,0	-2,0	-0,9	-0,5	1,6	2,9	60,5	13,3	28,1
12	IT	-5,5	1,7	0,5	-2,5	-1,9	0,1	0,7	0,9	60,5	11,7	39,7
13	CY	-1,9	1,3	0,4	-2,4	-5,4	-1,5	1,7	2,8	67,9	13,1	32,8
14	LV	-17,7	-1,3	5,3	5,0	4,1	2,1	2,7	2,0	72,5	9,6	17,0
15	LT	-14,8	1,6	6,0	3,7	3,3	3,5	1,8	2,3	73,3	7,9	14,7
16	LU	-5,6	3,1	1,9	-0,2	2,1	4,7	3,5	4,2	70,9	6,3	19,9
17	HU	-6,8	1,1	1,6	-1,7	1,1	4,0	3,1	2,0	68,9	5,1	12,0
18	MT	-2,8	4,0	1,6	0,8	2,9	3,5	6,2	5,0	67,8	4,7	13,1
19	NL	-3,7	1,5	0,9	-1,2	-0,8	1,4	2,0	2,2	76,4	6,0	10,3
20	AT	-3,8	1,8	2,8	0,9	0,3	0,6	1,0	1,5	74,3	6,0	10,2
21	PL	1,6	3,9	4,5	1,9	1,6	3,3	3,9	2,7	67,8	6,2	15,8
22	PT	-2,9	1,9	-1,3	-3,2	-1,4	0,9	1,6	1,4	69,1	11,2	27,0
23	RO	7,7	3,0	8,2	4,6	3,5	3,1	3,7	4,8	66,0	5,9	20,3
24	SI	-7,9	1,3	0,7	-2,5	-1,1	3,1	2,3	2,5	69,1	8,0	16,9
25	SK	-4,9	4,4	3,0	1,8	0,9	2,6	3,8	3,3	67,7	9,7	20,8
26	FI	-8,5	3,4	2,7	-0,8	-1,4	-0,7	0,2	1,4	72,9	8,8	20,2
27	SE	-5,0	6,6	2,9	1,0	1,6	2,6	4,1	3,3	80,5	6,9	18,0
28	UK	-5,2	1,7	1,1	0,1	1,7	3,1	2,2	1,8	76,8	4,8	12,4
	EA	-4,4	2,0	1,6	-0,7	-0,4	1,2	2,0	1,8	69,0	10,0	20,5

Postepeni izlazak
iz ekonomske krize...

Employment rate (age 20-64), 2009-2015, from 69,0% to 70,1%

Gross domestic expenditure on R&D (GERD)

	2010	2014	2015	TARGET
EU 28	1,93	2,04	2,03	3
BE	2,05	2,46	2,45	3
BG	0,56	0,79	0,96	1,5
CZ	1,34	1,97	1,95	1
DK	2,94	3,02	3,03	3
DE	2,71	2,89	2,87	3
EE	1,58	1,45	1,5	3
IE	1,6	1,51	:	2
EL	0,6	0,84	0,96	1,2
ES	1,35	1,24	1,22	2
FR	2,18	2,24	2,23	3
HR	0,74	0,79	0,85	1,4
IT	1,22	1,38	1,33	1,53
CY	0,45	0,48	0,46	0,5
LV	0,61	0,69	0,63	1,5
LT	0,78	1,03	1,04	1,9
LU	1,51	1,28	1,31	2,3
HU	1,15	1,36	1,38	1,8
MT	0,62	0,75	0,77	2
NL	1,72	2	2,01	2,5
AT	2,74	3,06	3,07	3,76
PL	0,72	0,94	1	1,7
PT	1,53	1,29	1,28	2,7
RO	0,45	0,38	0,49	2
SI	2,06	2,38	2,21	3
SL	0,66	1,18	1,2	1,2
FL	3,64	2,9	4	
SE	3,25	3,26	4	10
UK	1,68	1,7	:	none

Early leavers from education and training, EU-28 2002-2015

(¹) Breaks in time series in 2003, 2006 and 2014.

Tertiary educational attainment, EU-28 2002-2015

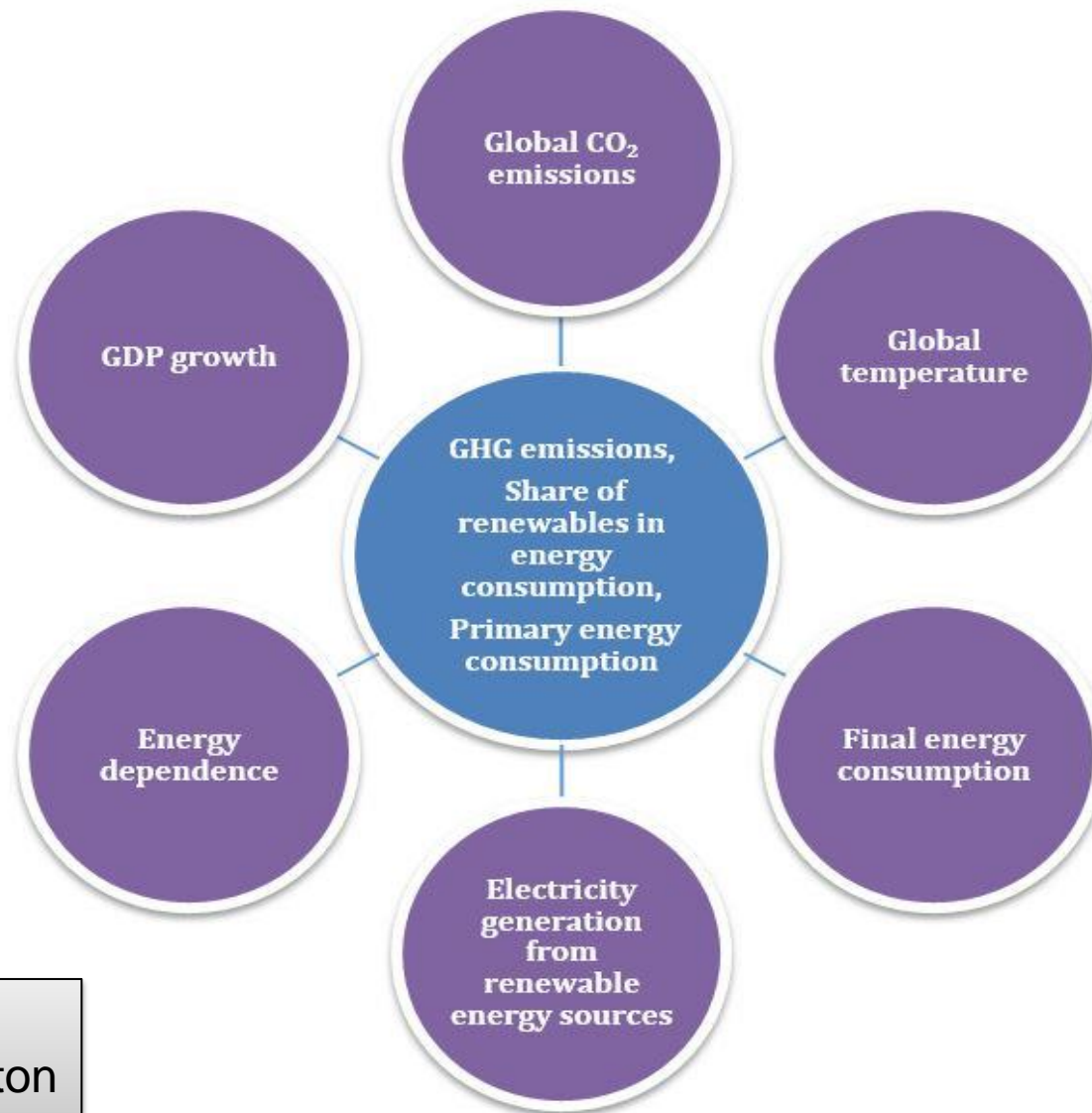

Tertiary educational attainment , age group 30-34

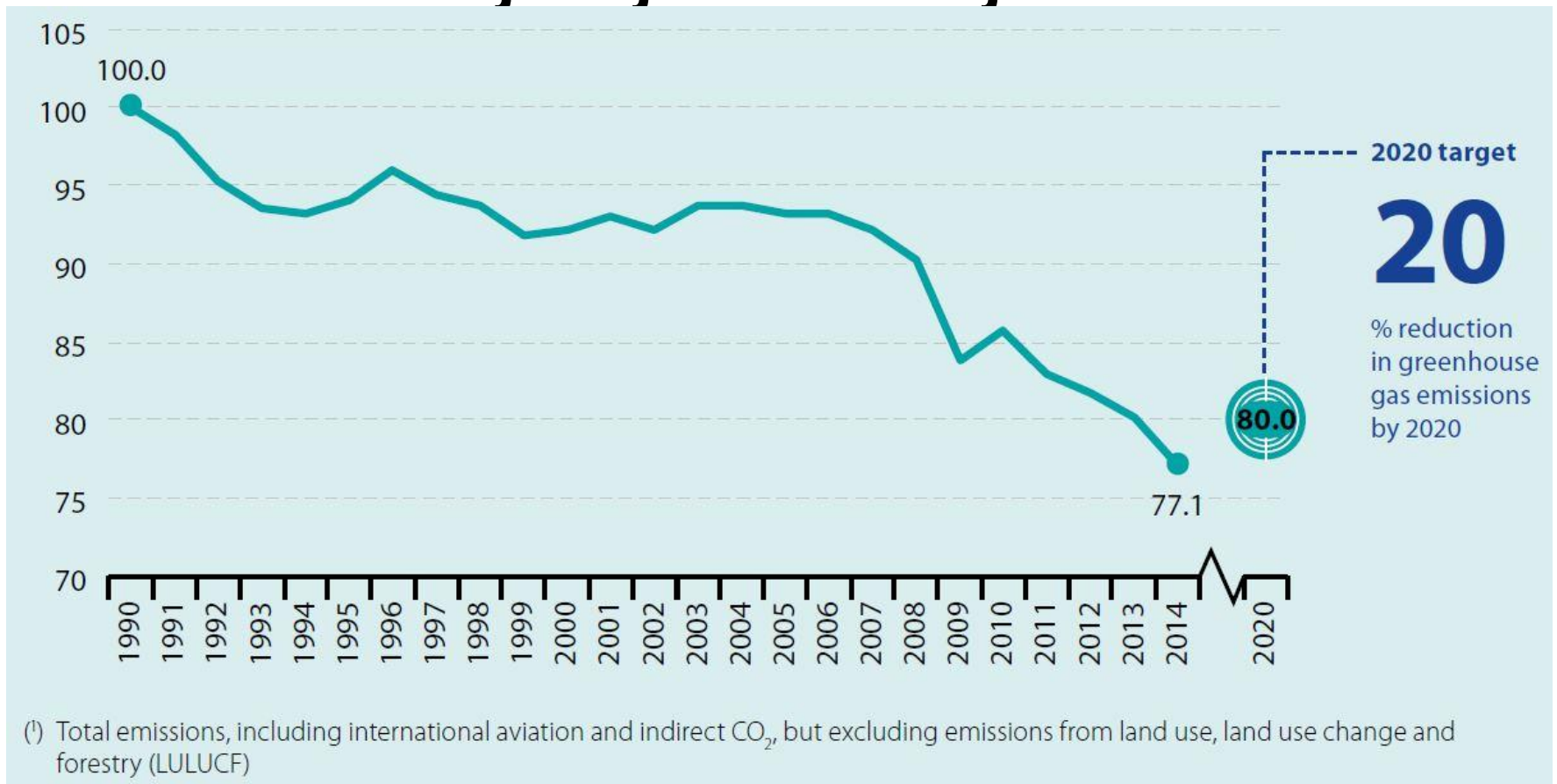
	2010	2015	TARGET
EU - 28	33,8	38,7	40
BE	44,4	42,7	47
BG	28	32,1	36
CZ	20,4	30,1	32
DK	41,2	47,6	40
DE	29,7	32,3	42
EE	40,2	45,3	40
IE	50,1	52,3	60
EL	28,6	40,4	32
ES	42	40,9	44
FR	43,2	45	50
HR	24,5	30,9	35
IT	19,9	25,3	26
CY	45,3	54,5	46
LV	32,6	41,3	34
LT	43,8	57,6	48,7
LU	46,1	52,3	66
HU	26,1	34,3	30,3
MT	22,1	27,8	33
NL	41,4	46,3	40
AT	23,4	38,7	38
PL	34,8	43,4	45
PT	24	31,9	40
RO	18,3	25,6	26,7
SI	34,8	43,4	40
SL	22,1	28,4	40
FL	45,7	45,5	42
SE	45,3	50,2	45
UK	43,1	47,9	:
UK	40,9	47,1	:

“20 – 20 – 20” targets

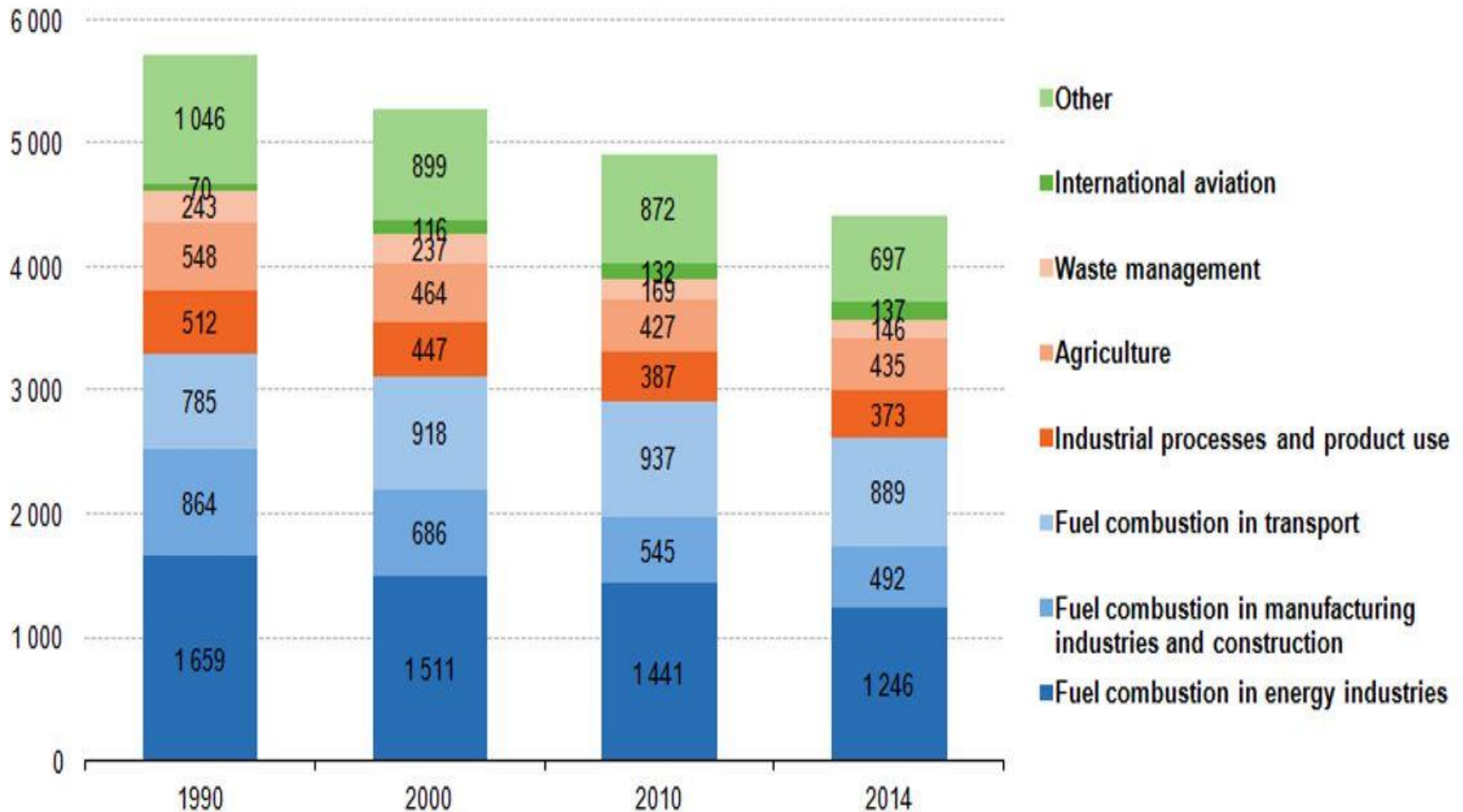
Paris agreement
EU – 40% reduction
of GHG emissions

Smanjenje emisije CO₂

By 2014, the EU as a whole had cut man-made GHG emissions by 22.9 % compared with their 1990 levels - shift from heavy manufacturing industries to more service-based economies, modernisation in industries and a change from coal to gas. However, significant cuts were also made in the waste sector through the use of treatment processes with a lower carbon footprint and in agriculture due to a decline in livestock numbers and nitrogenous fertiliser use

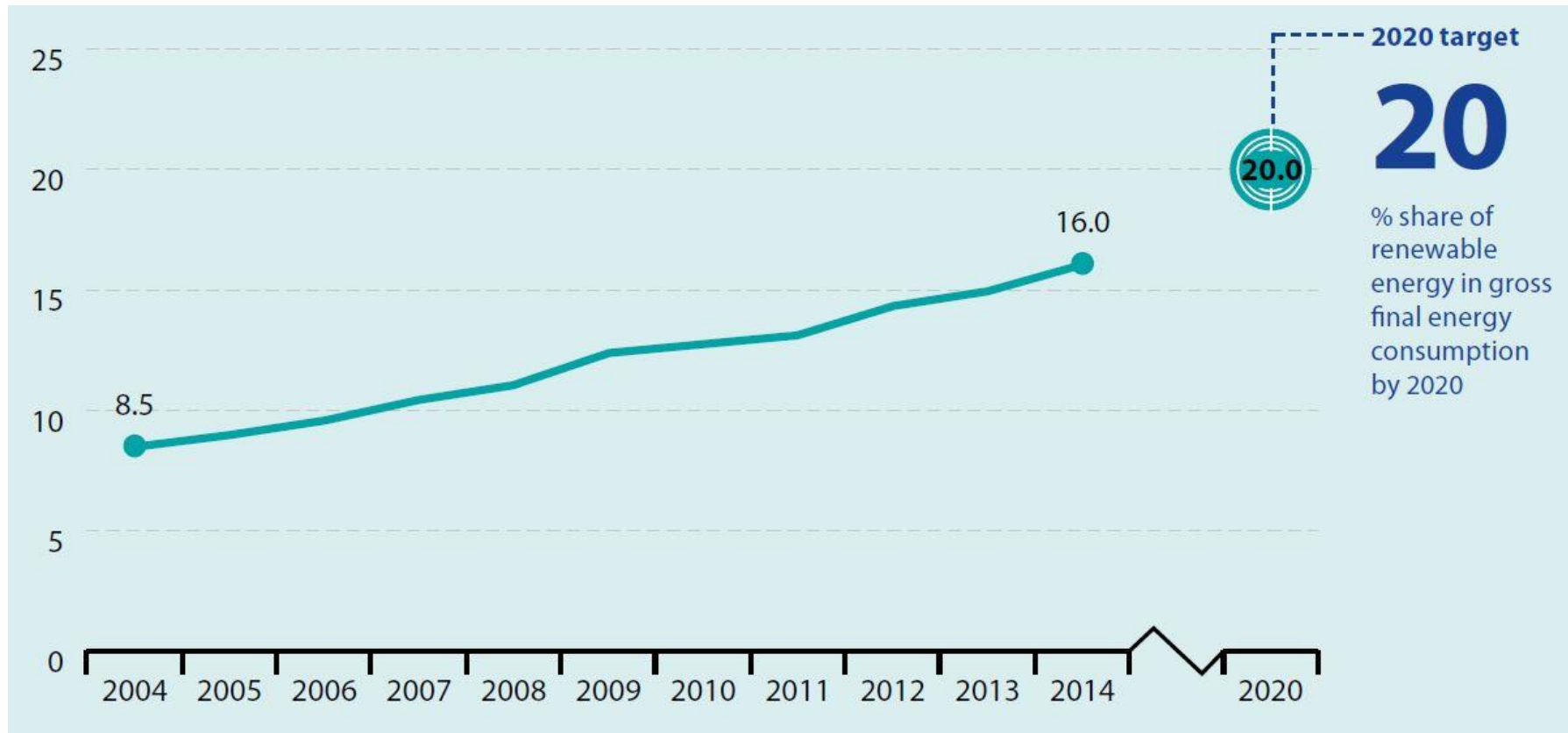
Koji sektori su najveći zagađivači, emiteri CO₂ ?

Greenhouse gas emissions per sector, EU-28, 1990, 2000, 2010 and 2014
(Million tonnes of CO₂ equivalent)

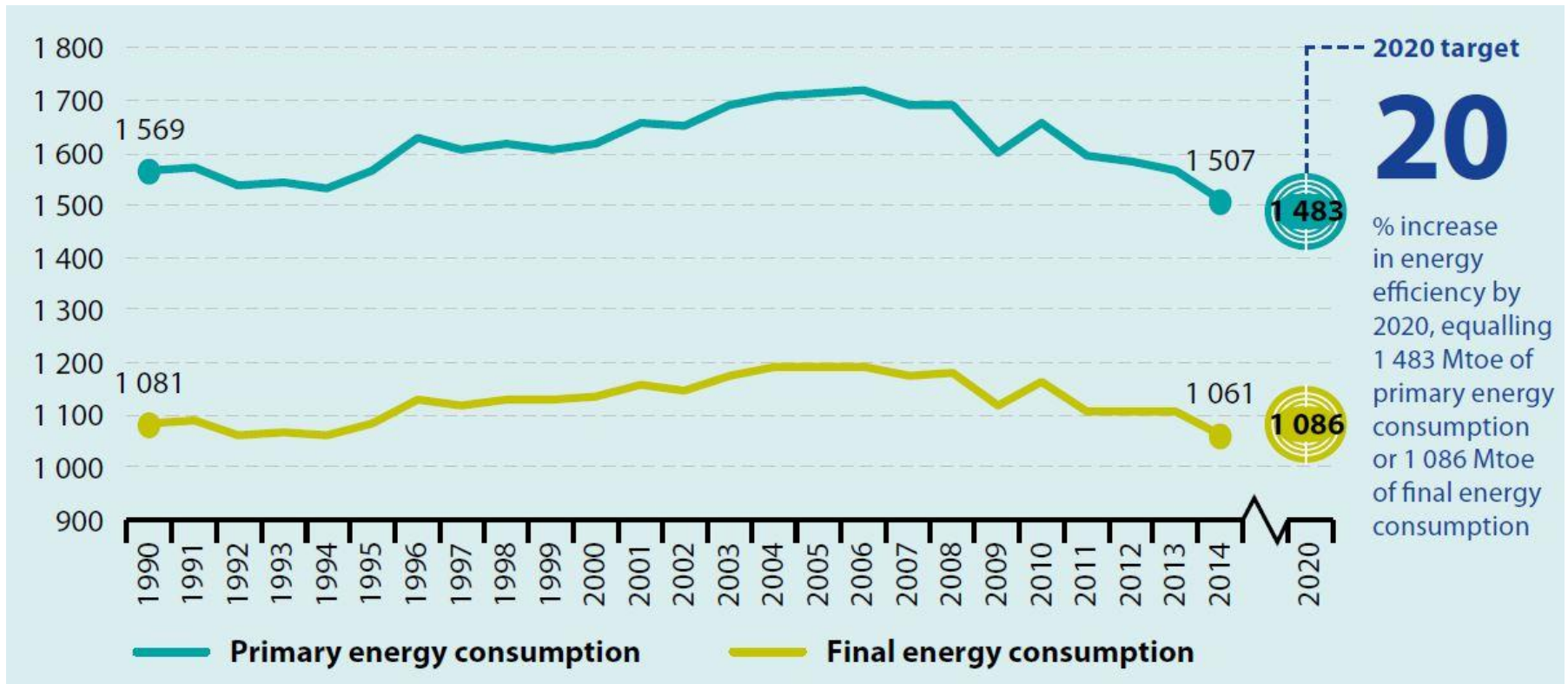
Share of renewable energy in gross final energy consumption, by country, 2005 and 2014

Renewable energy can be generated from a range of sources, including hydro, wind, solar and geothermal power. **Biofuel** remains by far the most important renewable energy source in the EU because it contributes to all energy use sectors (electricity generation, transport and heating and cooling), but solar and wind are expanding¹⁷ fast

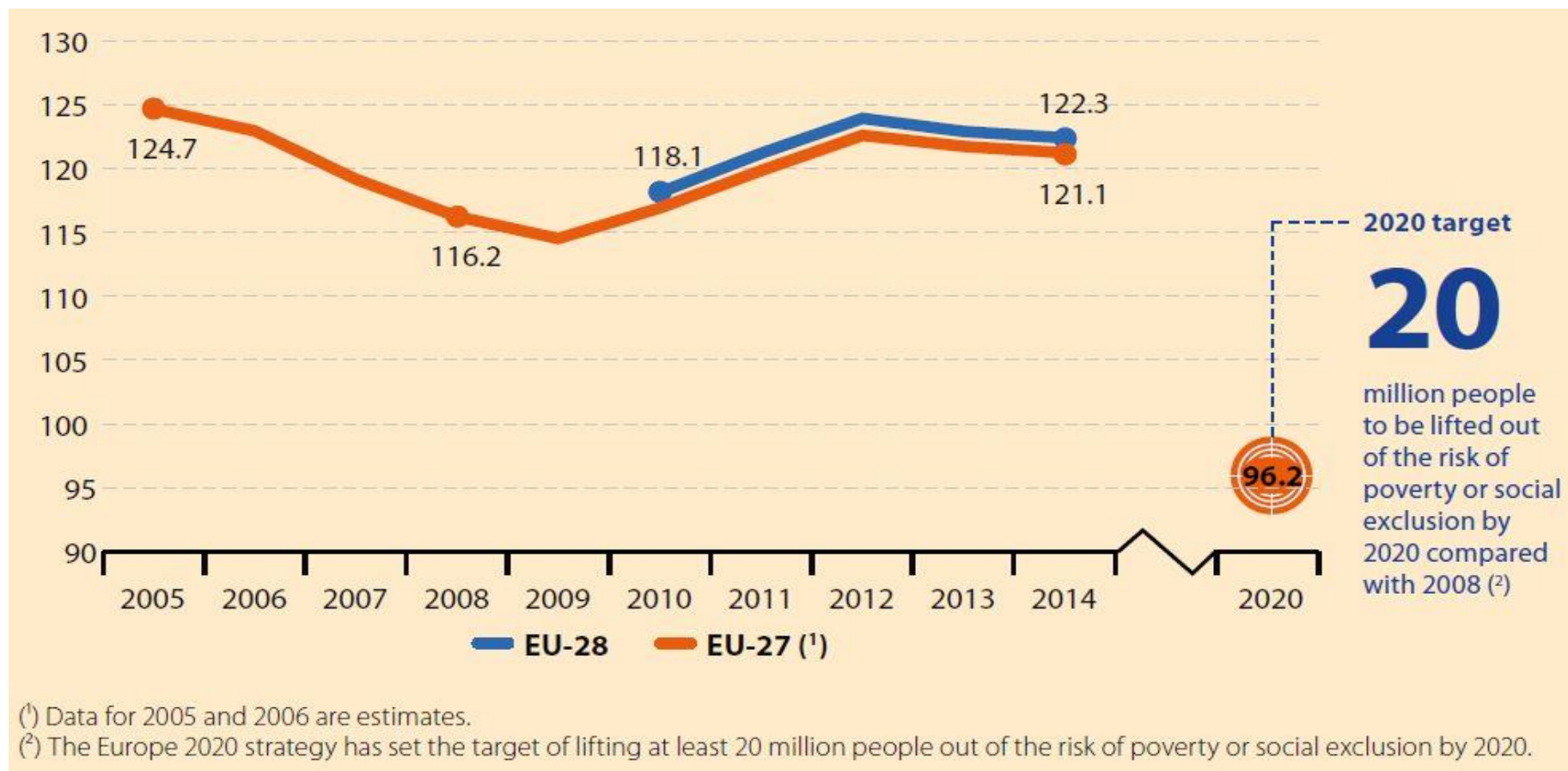
Renewable energy share in transport increasing slowly

Primary energy consumption and final energy consumption, EU-28, 1990-2014 (million tonnes of oil equivalent)

Target – 20% of saving; The 2020 target for energy efficiency is within reach.

Ekonomaska kriza ...

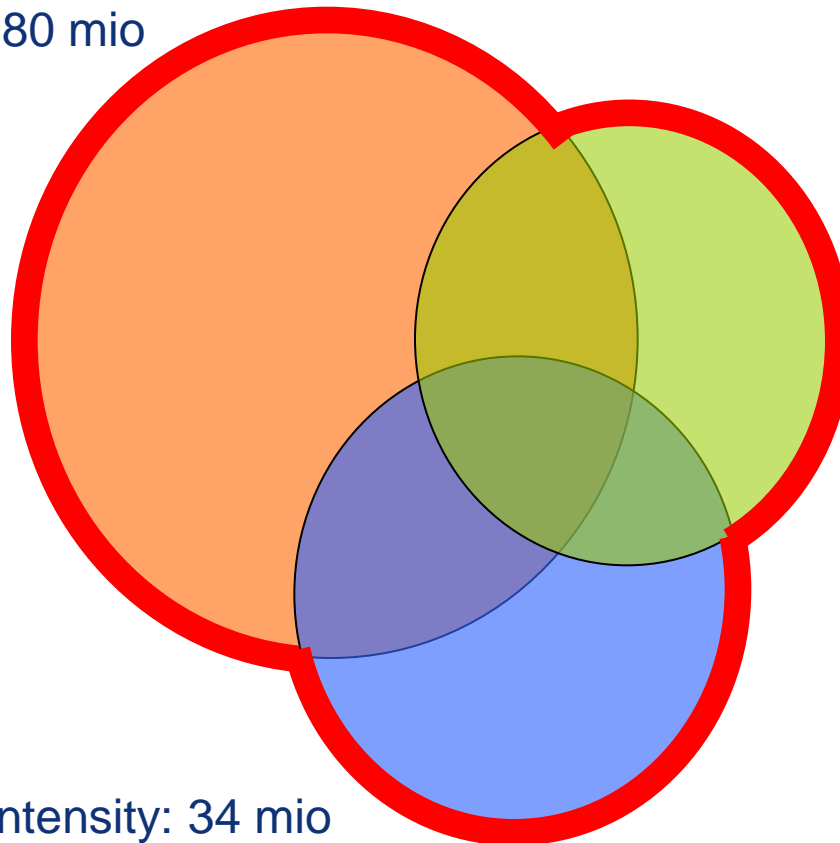

The headline indicator '**people at risk of poverty or social exclusion**' shows the number of people affected by at least one of three forms of poverty: monetary poverty, material deprivation and low work intensity. People can suffer from more than one dimension of poverty at a time. To calculate the headline indicator, people are counted only once, even if their current living conditions can be described by more than one sub-indicator. The negative impact of the economic crisis on Member States' financial and labour markets was the most likely cause of the rise in the amount of people at risk of poverty or social exclusion from 2009 to 2012

People at risk of poverty or social exclusion

At risk of poverty or social exclusion in 2009 - 114,5 mil. (EU27) 23,3%

At risk of poverty: 80 mio

Severe material deprivation: 40 mio

Low work intensity: 34 mio

Source: EU-SILC (2009)

Poverty & social exclusion

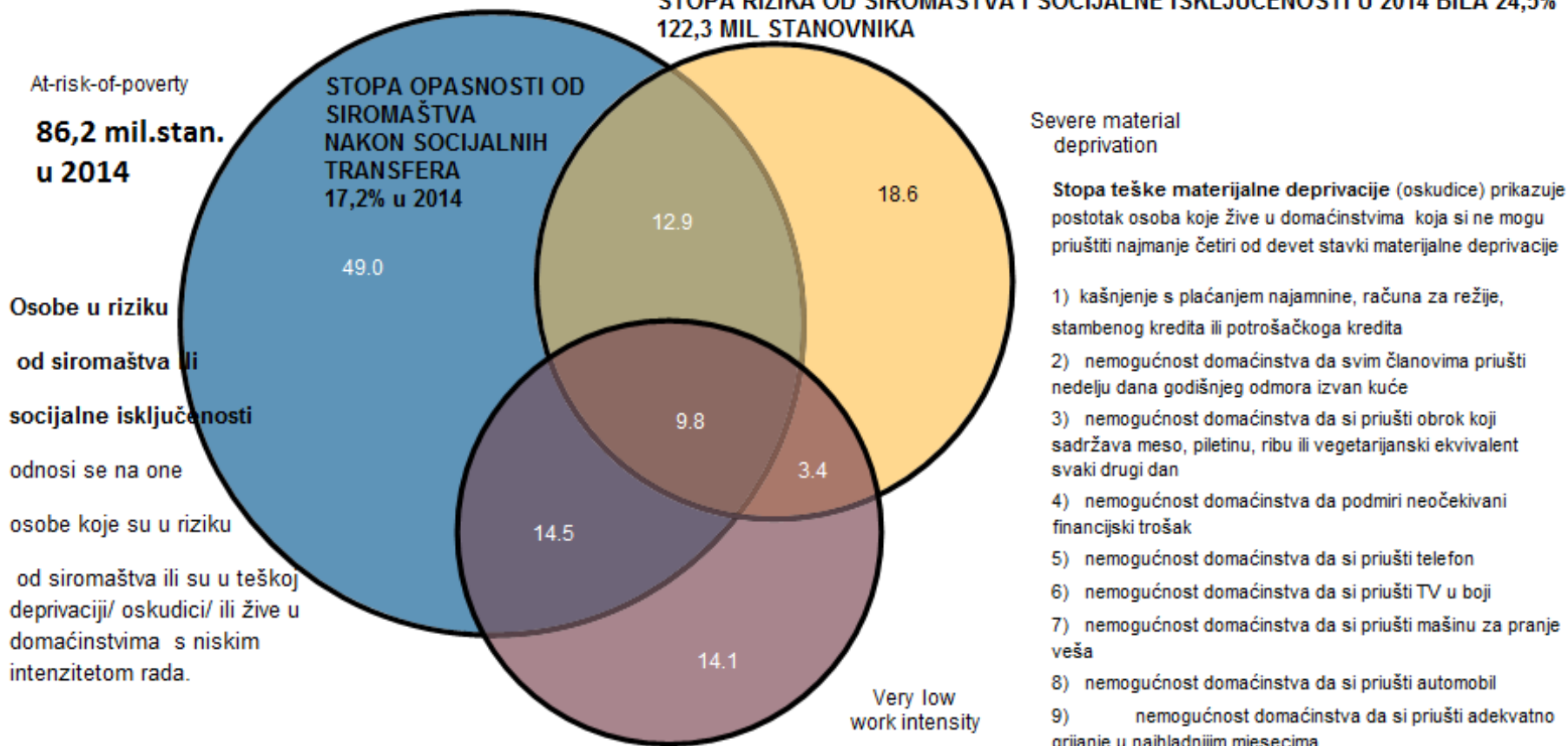

KEY MESSAGES

- Almost every fourth person in the EU was still **at risk of poverty or social exclusion** in 2014.
- More than 30 % of young people aged 18 to 24 and 27.8 % of children aged less than 18 were at risk in 2014. At 17.8 %, this rate was considerably lower among the elderly aged 65 or over.
- Of all groups examined, the unemployed faced the greatest risk of poverty or social exclusion, at 66.7 % in 2014.
- Almost 50% of all single parents were at risk in 2014. This was double the average and higher than for any other household type analysed.
- 35 % of adults with at most lower secondary educational attainment were at risk of poverty or social exclusion in 2014. 63.8 % of children of parents with pre-primary and lower secondary education were at risk as well.
- In 2014, 40.1 % of adults born in a country outside the EU-28 and 24.8 % of those born in a different EU-28 country than the reporting one were at risk of poverty or social exclusion. For native citizens, however, only 22.5 % of the population was at this risk.
- EU-28 citizens in rural areas were on average more likely to live in poverty or social exclusion than those living in urban areas (27.2 % compared with 24.3 %) in 2014.
- **Monetary poverty** was the most widespread form of poverty with 17.2 % of EU citizens affected in 2014. Next were **severe material deprivation** and **very low work intensity**, affecting 9 % and 11.2 % of EU citizens respectively.
- Overall, 9.5 % of the working EU population was ²¹at risk of poverty in 2014.

ANKETA O PRIHODIMA I USLOVIMA ŽIVOTA – SILC (2014) za EU 28

STOPA RIZIKA OD SIROMAŠTVA I SOCIJALNE ISKLJUČENOSTI U 2014 BILA 24,5%
122,3 MIL STANOVNIKA

INTENZITET RADA DOMAĆINSTVA - odnos

između ukupnog broja mjeseci u kojima su svi radno sposobni članovi radili u referentnom razdoblju i ukupnog broja mjeseci koje su ti isti članovi domaćinstva teoretski mogli raditi u tome istom razdoblju.

Population:

- neither at risk of poverty,
  - nor severely materially deprived,
  - nor living in a household with very low work intensity,
- = 377.8 million

PRIJE 10 GODINA	TRŽIŠTE RADA EU - Nova realnost -	D A N A S
67 % Evropljana bilo je zaposleno u uslužnom sektoru	 	72 % Evropljana zaposleno je u uslužnom sektoru
3 od 5 Evropljana radilo je duže od 10 godina za istog poslodavca	 	2 od 5 Evropljana radi duže od 10 godina za istog poslodavca
1 od 14 Evropljana radio je na daljinu	 	1 od 6 Evropljana radi na daljinu
33 mil Evropljana radilo je u nepunom radnom vremenu 18,5 mil radilo je na određeno vrijeme	 	44 mil Evropljana radi u nepunom radnom vremenu 22 mil radi na određeno vrijeme
8 mi. građana EU živjelo je i radilo u drugoj državi članici	 	više od 16 mil građana EU živi i radi u drugoj državi članici
16 mil Evropljana u dobi od 55 do 64 godine bilo je aktivno na tržištu rada	 	32 mil Evropljana u dobi od 55 do 64 godine aktivno je na tržištu rada, a do 2025. biće ih 38 mil

Izazovi radnog života sutrašnjice

DO SADA		BUDUĆI TRENDOWI	
	POSTUPNE INOVACIJE	DISTRUPTIVNE INVACIJE	
	LJUDI UPRAVLJAJU MAŠINAMA	LJUDI NADGLEDAJU MAŠINE	
	DUGOROČNI UGOVORI O RADU I ZAPOŠLJAVANJE TEMELJENO NA PLATAMA	FLEKSIBILNI UGOVORI I NOVI OBLICI ZAPOŠLJAVANJA	
	LINEARNE KARIJERE TEMELJENE NA PRETHODNOM OBRAZOVANJU	DINAMIČNE KARIJERE UZ PERIODIČNO PONOVO OSPOSABLJAVANJE I CJELOŽIVOTNO UČENJE	
	SPECIJALIZACIJA VJEŠTINA	INTERDISCIPLINARNE KOMPETENCIJE I KREATIVNE VJEŠTINE	
	RAD NA RADNOM MJESTU , ODVJANJE POSLOVNOG I PRIVATNOG ŽIVOTA	RAD U BILO KOJE DOBA I NA BILO KOJEM MJESTU - - ISPREPLETENOST POSLOVNOG I PRIVATNOG ŽIVOTA	

Evropljani su zabrinuti zbog socijalnog stanja

Više od 8 od 10 Evropljana smatra **nezaposlenost, socijalne nejednakosti i migracije** trima najvažnijim prioritetima Unije. Očekuju da će **slobodna tržišna ekonomija** biti popraćeno visokim nivoom **socijalne zaštite**

7 od 10 Europljana smatra da se **slabo** upravlja socijalnim politikama te **zagovara donošenje odluka na nacionalnom nivou i na nivou EU**

Više od polovine **Evropljana** smatra da priliku za uspjeh **nemaju svi** i da će život biti **teži za sljedeću generaciju**

PRIORITETI EVROPSKE KOMISIJE 2015. – 2019. GODINE

Radna mjesta, rast, investicije (Investicioni plan za Evropu, uz Evropski semestar)	Pravosuđe i temeljna prava Bezbjedna Unija
Jedinstveno digitalno tržište (podsticanje <i>on-line</i> mogućnosti za javni i privatni sektor)	Uravnotežen sporazum o slobodnoj trgovini sa SAD
Energetska unija i klima (sigurnija, pristupačnija i održiva energija)	Demokratske promjene (transparentnost, bolja regulativa)
Bolje povezano i pravednije unutrašnje tržište	Evropska politika u oblasti migracija
Bolje povezana i pravednija Evropska monetarna unija (stabilniji euro, zdrave javne finansije, socijalna pravednost pri sprovođenju strukturnih reformi)	EU kao jači globalni akter (zajedničko djelovanje u oblasti spoljne politike i bezbjednosti, razvojna i humanitarna pomoć, trgovina, ali i politika proširenja i susjedska politika)

BIJELA KNJIGA O BUDUĆNOSTI EU DO 2025. GODINE : DEBATA O PET SCENARIJA (2017 – 2019)

Ne odustajemo	Samo zajedničko tržište	Oni koji hoće više, čine više	Činiti manje, ali učinkovitije	Zajedno činimo mnogo više
Nastavak istim putem koji, očekuje se, vodi postepenom unapređenju saradnje u nekim oblastima.	Svođenje EU-27 na funkcionisanje jedinstvenog tržišta usled nemogućnosti da se postigne dogovor o drugim politikama.	Evropa u više brzina gdje se raspoloženi za dublju saradnju opredjeljuju za nju, a drugi - pridružuju po želji i potrebi.	EU se fokusira na određene oblasti, kao npr. trgovina, migracije, bezbjednost, inovacije, itd.	Stoga države članice odlučuju da dijele moć, resurse i donose odluke u sve većem broju politika, što je ekvivalent federalističkoj viziji Evrope.

Tri prioriteta

- **BRZI RAST**: razvoj privrede koja se zasniva na znanju i inovaciji;
- **ODRŽIVI RAST**: promovisanje privrede sa efikasnom upotrebom resursa, koja će biti konkurentnija i više orijentisana ka životnoj sredini i održivom razvoju;
- **SVEOBUH VATAN RAST**: podsticanje ekonomije sa visokom stopom zaposlenosti koja obezbjeđuje socijalnu i teritorijalnu koheziju.

Pet ciljeva, tri prioriteta i sedam inicijativa razvojne strategije Evropa 2020

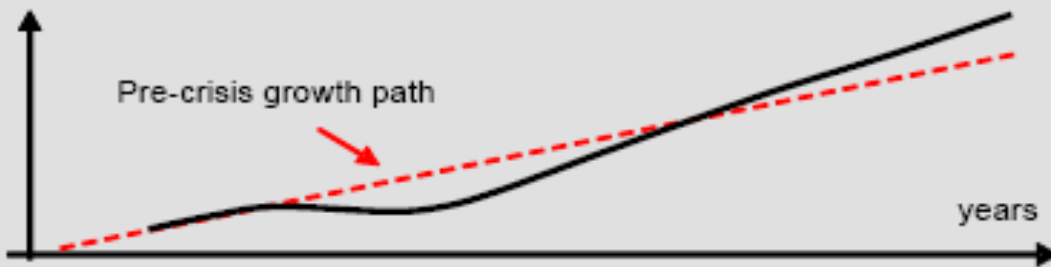
1. Rast stope zaposlenosti (20-64) na 75%, 2. R&D ulaganje 3% BDP-a, 3. 20/20/20 klimatsko-energetski ciljevi; 4. smanjenje ranog napuštanja školovanja na 10% i III stepena obrazovanja (30-34) na 40%, 5. Smanjenje siromaštva za 25% (20 mil. St.)

BRZI RAZVOJ	ODRŽIVI RAZVOJ	SVEOBUH VATNI RAZVOJ
INOVACIJE EU inicijativa „ Unija inovacije “ u cilju poboljšanja okvirnih uslova i pristupa R&D fondovima i snaženje lanca inovacija i podsticanje nivoa ulaganja u Uniji	KLIMA, ENERGETIKA, MOBILNOST EU inicijativa „ Efikasna upotreba evropskih resursa “ u cilju udvostručenja ekonomskog rasta od upotrebe resursa, pružanje podrške prelasku na ekonomiju sa niskim stepenom emisije ugljenika, povećanje upotrebe obnovljivih izvora energije, modernizacija saobraćajnog sektora, i promovisanje energetske efikasnosti.	ZAPOSLENJE I STRUČNE VJEŠTINE EU inicijativa „ Agenda za nove vještine i poslove “ namijenjena modernizaciji tržišta rada i osposobljavanje lica kroz razvijanje vještina tokom cijelog životnog ciklusa u cilju povećanja radne participativnosti i boljeg usaglašavanja ponude i potražnje na tržištu rada.
OBRAZOVANJE EU inicijativa „ Mladi u pokretu “ u cilju unapređenja efikasnosti obrazovnih sistema i jačanja atraktivnosti evropskog visokog obrazovanja na međunarodnom nivou.	KONKURENTNOST EU inicijativa „ Industrijska politika u eri globalizacije “ u cilju unapređenja poslovnog okruženja, posebno za razvoj malih i srednjih preduzeća, i podrška razvoju snažne i održive industrije koja će biti konkurentna na globalnom nivou.	SUZBIJANJE SIROMAŠTVA EU inicijativa „ Evropska platforma protiv siromaštva “ u cilju obezbjeđenja socijalne i teritorijalne kohezije tako da se benefiti i poslovi dijele, kako bi osobe koje su na ivici siromaštva ili su socijalno isključene bile u mogućnosti da žive dostojanstveno i uzmu aktivno učešće u društvenom životu.
DIGITALNO DRUŠTVO EU inicijativa „ Digitalna agenda za Evropu “ u cilju ubrzanja protoka brzog interneta i promovisanja koristi digitalnog jedinstvenog tržišta za domaćinstva i preduzeća.		

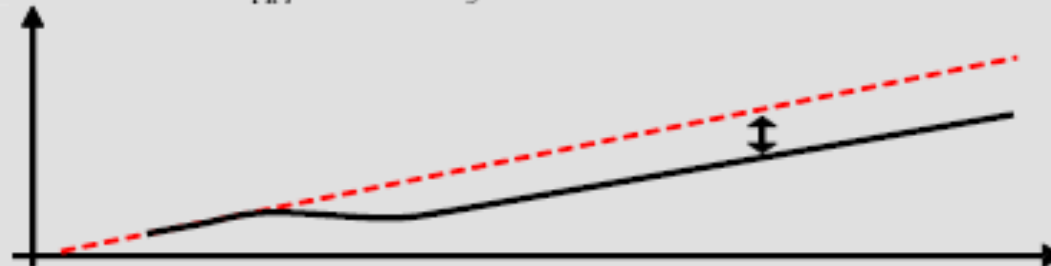
Tri scenarija za Evropu 2020

Scenario 1: Sustainable recovery

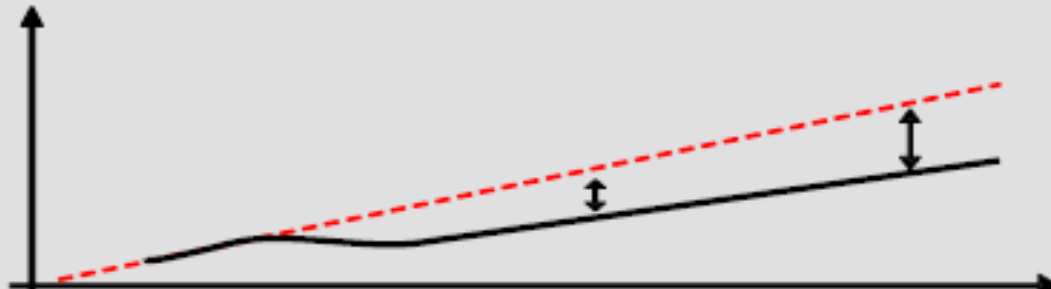
Output level

Scenario 2: Sluggish recovery

Scenario 3: Lost decade

Scenario 1

Održivi oporavak

EU će biti u mogućnosti da se u potpunosti povrati na prethodni model rasta i razvije svoje potencijale i preko toga.

Scenario 2

Spori oporavak

EU će “patiti” od hroničnog gubitka blagostanja i početi ponovo da raste sa ove umanjene osnove.

Scenario 3

Izgubljena dekada

EU će “patiti” od hroničnog gubitka blagostanja i potencijala za budući rast.

3. Koordinacija ekonomskih politika u EU

- Da bi se ojačala koordinacija ekonomskih politika, fiskalna pravila iz Maastrichta su detaljnije razrađena **PAKTOM ZA STABILNOST I RAST (1997, na snazi od 1999)** Po prvi put uveden i **MEHANIZAM FISKALNOG NADOZORA i kazna za eventualne prekršioce za prekomjerni budžetski deficit**, ali koja nije bila automatska, te je njena primjena ostala u zoni **političke** odluke, koja, do Lisabonskog ugovora, i svjetske finansijske krize nikada nije primjenjivana. Odluke su ostale u zoni političkih kompromisa zemalja osnivača i zemalja velikih kršitelja fiskalne discipline i makroekonomske konsolidacije.
- Centralno mjesto opšteg koordinacionog procesa zauzimaju **OPŠTE SMJERNICE za vođenje ekonomske politike** (nisu obavezujuće, upućene su nosiocima ekonomske politike na nacionalnim nivou, ali i svim zainteresovanim subjektima)
- Države članice mogu primjenjivati smjernice putem tzv. **otvorenog metoda koordinacije**, koji se bazira na **uspostavljanju kriterijuma (benchmarking)** kako bi se zemlje mogle porediti i kako bi se na države koje ih ne sprovode mogao izvršiti meki (fini) **pritisak (tzv. PEER PRESURE)** na manje uspješne zemlje
- **2005** – uspostavljene su **OPŠTE SMJERNICE ZA RAST I ZAPOSLENOST** (koje u biti ujedinjuju opšte smjernice za vođenje ekonomske politike i smjernice o zapošljavanju). Utvrđuju se za period od 3 godine, uz godišnje ažuriranje

Koordinacija ekonomskih politika u okviru EMU (EK, 2002)

NIVO	POLITIKA	INSTITUCIONALNI OBLIK	AKTERI	FORMAT KOORDINACIJE I PROCEDURE
JEDINSTVENA POLITIKA	Monetarna politika	ECB	ECB	Jedinstvena politika za Eurozonu
	Politika deviznog kursa	Koordinacija u Savjetu	Evropski savjet, ESB, Eurogrupa i EK	
	Tržišna politika	EK sprovodi	Države članice, EK, Evropski savjet	
ČVRSTA KOORDINACIJA	Budžetska politika (budžet)	Koordinacija na Savjetu Zajednički forum	Zemlje članice, EK, Evropski savjet, Eurogrupa	- Format: Ugovori, zajednički dogovorena pravila i ciljevi, razmjena informacija, <i>Peer view</i> (pregledi) - Procedura pretjeranog deficita Pakta Smjernice ekonomske politike
	Struktura politika (EU tržište)	Koordinacija na Savjetu	Zemlje članice, EK, Evropski savjet	Format: pravila, zajedničke odluke, direktive, <i>Peer review</i> (pregledi)
SLABA KOORDINACIJA	Kombinacija politika	Zajednički forum	ESB, EK, Evropski savjet, Eurogrupa	Dijalog, razmjena informacija
	Kvalitet javnih finansija	Koordinacija na Savjetu		Zajednički dogovoreni ciljevi, Smjernice ekonomske politike u Paktu za stabilnost i rast
	Politika dohodaka	Zajednički forum	Soc. partneri, EK, Evropski savjet, ESB	Dijalog, Razmjena informacija
	Politika tržišta rada (strukturne reforme)	Koordinacija na Savjetu	Države članice EK, Evropski savjet, Socijalni partneri	- Razmjena informacija, rasprave o najboljoj praksi, smjernice, <i>Peer review</i> - Procedure: Smjernice o zapošljavanju (Luksemburški proces) i Smjernice ekonomske politike
	Politika tržišta roba i kapitala (strukturne reforme)	Koordinacija na Savjetu	Države članice, EK, Evropski savjet	- Razmjena informacija, rasprave o najboljoj praksi, smjernice, <i>Peer review</i> - Procedure: Izveštaji o ek. reformama (Kardifski proces) i Smjernice ek. poli
	Vanjsko predstavljanje i komunikacija	Zajednički forum	ESB, Eurogrupa, EK	Format: Sporazum o međusobnom razumijevanju (samo komunikacija)

KOORDINACIONI MEHANIZMI PO OBLASTIMA (za tzv. otvoreni metod koordinacije)

1. **Pakt za stabilnost i rast (fiskalna politika),**
2. **KARDIFSKI PROCES** (koji se odnosi na strukturne politike i reforme vezane za **tržište roba i kapitala**, 2/3 u vezi sa finansijskim tržištem);
3. **LUKSEMBURŠKI PROCES** (koji se odnosi na **tržište rada**: Strategija zapošljavanja EU – puna zaposlenost, unapređenje kvaliteta i produktivnosti rada, i jačanje socijalne kohezije i inkluzije) i
4. **KELNSKI PROCES** (koji se odnosi na makroekonomski dijalog vezan za promovisanje odgovorne **politike plata**, u cilju održivog i neinflatornog rasta, kao i visokog nivoa zaposlenosti; dijalog Savjeta, EK, socijalnih partnera i ECB)

3.2. Podjela nadležnosti u vođenju EP

VRSTE NADLEŽNOSTI	POLITIKE NA KOJE SE ODNOSE
ISKLUČIVA NADLEŽNOST EU	1. Carinska unija , 2. Konkurencija (definisanje pravila konkurentnosti neophodnih za funkcionisanje unutrašnjeg tržišta), 3. Monetarna politika (za države članice koje koriste euro kao zakonsko sredstvo plaćanja euro), 4. Morski biološki resursi (očuvanje bioloških resursa mora, kao dijela zajedničke politike ribarstva), 5. Zajednička trgovinska politika , 6. uz mogućnost zaključivanja nekih međunarodnih ugovora (zaključivanje međunarodnih sporazuma koji su obuhvaćeni nekim od zakonskih akata Unije, ili kada je potrebno da podrže primjenu unutrašnjih nadležnosti, ili ako postoji mogućnost da će se na neki način uticati na zajednička pravila ili će to eventualno dovesti do njihove izmjene u određenom stepenu)
PODIJELJENA NADLEŽNOST	1. Unutrašnje tržište, 2. Socijalna politika (u odnosu na posebne oblasti definisane Ugovorom), 3. Kohezija (ekonomska, socijalna i teritorijalna kohezija), 4. Poljoprivreda i ribolov, 5. Životna sredina, 6. Zaštita potrošača, 7. Saobraćaj, 8. Transevropske mreže, 9. Energija (energetika), 10. Pravda, sloboda i bezbjednost, kao i 11. opšti okvir zdravstvene politike (zajednička bezbjednosna pitanja u odnosu na aspekte javnog zdravlja kako je definisano Ugovorom).
UNIJA I ČLANICE	Ovdje države članice mogu dodati svoje politike politikama Unije; tu spadaju: istraživanje i tehnološki razvoj, kosmos, razvojna saradnja i humanitarna pomoć
ISKLUČIVE NADLEŽNOSTI DRŽAVA, EU SAMO KROZ DOPUNSKE POLITIKE	Ovdje se na nacionalne politike, koje čine osnovu, Unija može nadovezati svojim politikama (zaštita zdravlja, industrija, turizam, obrazovanje i profesionalna obuka, građanska (civilna) zaštita i administrativna saradnja

3.3. Smjernice EP u Strategiji Evropa 2020

- EU 2020 počiva na **2 stuba**: tematski pristup i izvještavanje po MS

TEMATSKI PRISTUP:	IZVJEŠTAVANJE po zemljama:
<p>CILJ: postići ciljeve koji su usvojeni na nivou EU, kombinovanjem konkretnih aktivnosti na nivou EU i na nacionalnim nivoima.</p> <p>PRISTUP: strateška uloga sektorskih Savjeta za praćenje i provjeru postignutog napretka ka ostvarivanju definisanih ciljeva</p> <p>INSTRUMENTI: izvještavanje MS kroz usmjerene programe nacionalnih reformi, uključujući informacije o „uskim grlima” razvoja i napretku koji se ostvaruje na putu ka postizanju definisanih ciljeva, koje prate savjeti za vođenje politike sa nivoa Unije u formi preporuka shodno Smjernicama široke ekonomske politike (Čl. 121.2 UFEU^[1]) i Smjernicama za zapošljavanje (Čl. 148 UFEU^[2]).</p>	<p>CILJ: podrška MS da implementiraju izlazne strategije povratka makroekonomske stabilnosti, identifikovanja „uskih grla” i vraćanje nacionalnih ekonomija na put održivog razvoja i javnih finansija.</p> <p>PRISTUP: unaprijeđena procjena ključnih makroekonomskih izazova sa kojima se suočavaju MS, uzimajući u obzir preklapanja između država članica (MS) i oblasti relevantnih politika.</p> <p>INSTRUMENTI: država članica izvještava preko svojih programa stabilnosti i konvergencije, čiji izvještaj prate odvojene ali istovremeno objavljene preporuke za fiskalnu politiku u Mišljenju programa za stabilnost i konvergenciju, kao i o makroekonomskim neravnotežama i „uskim grlima” razvoja, shodno Smjernicama široke ekonomske politike (Član 121.2 UFEU).</p>

^[1] Savjet, na preporuku EK, usvaja **pregled glavnih pravaca ekonomskih politika država članica i Unije** i o tome podnosi izvještaj Evropskom savjetu.

^[2] Evropski savjet ispituje, svake godine, stanje zaposlenosti u Uniji i usvaja zaključke u vezi sa tim, na osnovu zajedničkog godišnjeg izvještaja Savjeta i Komisije.

INTEGRISANE SMJERNICE ekonomske politike za rast konkurentnosti

OPŠTE SMJERNICE EKONOMSKIH POLITIKA	SMJERNICE ZA ZAPOŠLJAVANJE
<ol style="list-style-type: none"> 1. Obezbjedivanje kvaliteta i održivosti JAVNIH FINANSIJA. 2. Rješavanje MAKROEKONOMSKIH DISBALANSA. 3. Smanjivanje debalansa i disproporcija u EUROZONI. 4. Podrška za R&D i inovacije, i oslobađanje potencijala digitalne ekonomije. 5. Poboljšanje efikasnosti RESURSA i smanjenje emisije gasova (efekat staklene bašte). 6. Poboljšanje poslovnog i potrošačkog OKRUŽENJA i modernizacija industrijske baze.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Povećanje participacije – učešća na tržištu rada i smanjenje strukturne nezaposlenosti – (usljed raskoraka između P i T). 2. RAZVIJANJE KVALIFIKOVANE RS odgovarajući na POTREBE TRŽIŠTA RADA, unapređenje kvaliteta posla i cjeloživotno učenje. 3. Poboljšanje performansi SISTEMA OBRAZOVANJA I OBUKE na svim nivoima i povećanje učešća u visokom obrazovanju. 4. Promovisanje SOCIJALNE INKLUZIJE I BORBA PROTIV SIROMAŠTVA.